

Remissyttrande

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen, enheten för skatteadministration, skatteavtal och tullfrågor
Alf Engsbråten
103 33 Stockholm

Fi2017/04041/S3

Skatteverkets promemoria *Några frågor om arbete mot skattebrott*

Företagarna är inte upptagna på listan över remissinstanser för den aktuella promemorian. Eftersom dess förslag berör viktiga principiella frågor vill vi utnyttja allmänhetens rätt att lämna synpunkter.

Företagarna anser att den föreliggande promemorian är behäftad med sådana brister, i synnerhet vad avser beredningsprocessen, beaktande av rättssäkerhets- och integritetsaspekter och konsekvensanalys, att den inte kan ligga till grund för lagstiftningsförslag. Vi avstyrker därför promemorians förslag i helhet.

Förslaget i korthet

I promemorian lämnas förslag till bestämmelser om inom vilket område Skatteverket på eget initiativ kan bedriva brottsbekämpande verksamhet (den s.k. brottskatalogen) och om utlämnande av uppgifter mellan Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet och andra verksamhetsgrenar inom Skatteverket. Brottskatalogen föreslås utvidgas med ett antal brott, och presumtionen om sekretess vid utlämnande av uppgifter mellan Skatteverkets verksamhetsgrenar föreslås ersättas med en presumtion om utlämningskyldighet.

Om förslagens beredning

Mot bakgrund av den korta tid som stått till förfogande har Företagarna inte haft möjlighet att göra en djupare analys av promemorians förslag och dess potentiella effekter för våra medlemmar. Med tanke på att promemorians konsekvensanalys avseende företag och företagsföreträdare är knapphändig och allmänt hållen är det också svårt att avgöra hur Skatteverket bedömer proportionaliteten i flera av förslagen.

Promemorian berör bl.a. mycket integritetskänsliga frågor om sekretessgenombrott mellan Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet och andra delar av verksamheten. Mot bakgrund av frågans karaktär är det inte acceptabelt att förslag på detta område enbart baseras på en

promemoria från Skatteverket. Frågan borde ha utretts i normal ordning med inblandning av externa intressenter och experter som hade kunnat ge synpunkter redan på förslagsstadiet.

Förslagen i promemorian kan i många fall beröra företag och företagare. De brott i BrB 4:6b, 9:1 och 9:11, 14:1 och 14:10 samt 15:10-13 som Skatteverket föreslår ska ingå i skattebrottsenhetens brottskatalog, lyfts fram som särskilt kopplade till näringsverksamhet. Sådan brottslighet anges som ”i regel grov med hänsyn till att den ofta bedrivs i bolag eller som näringsverksamhet”, vilket är ett svepande omdöme, till synes ogrundat – ett brott kan inte vara att bedöma som grovt enkom för att det begås inom eller kopplat till en näringsverksamhet. Det faktum att så uttryckliga kopplingar görs till brottsmisstankar mot företagare och näringsverksamhet gör det också än mer underligt att inga företagar- och näringslivsorganisationer har tagits upp på listan över remissinstanser.

Sekretess och integritetsskydd

På flera punkter föreslår Skatteverket att kraven på sekretessprövning ska sänkas, och det föreslås uttryckligen att en ”presumtion för uppgiftsutlämnande” ska inrättas (s. 30). Både vid lämning av uppgifter till och från skattebrottsenheten föreslås regeln vara att uppgifter inte ska lämnas ut om ”övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut” (se 4.2.2 och 4.2.3). Den nuvarande generalklausulen i Offentlighets- och sekretesslagen 10:27 fastslår att en sekretessbelagd uppgift får lämnas till en annan verksamhetsgren endast om det är uppenbart att intresset av att uppgifterna lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Skatteverket föreslår alltså att presumtionen om sekretess vänds om helt och hållet. Det fiskala intresset hos Skatteverket ska anses väga tyngre än rättssäkerhetsintresset för enskilda. Dessutom föreslås uttryckligen att uppgifter ska lämnas ut från den brottsutredande verksamheten ”efter en inte alltför djupgående bedömning” (!) av intresset av bevarad sekretess. En liten ventil för ”en möjlighet att i ett enskilt fall beakta starka integritetsintressen rörande enskilda” medges, men det väger inte upp den starka inskränkning av sekretesskyddet som föreslås.

Rekvisitet *övervägande skäl* definieras mycket vagt, och på ett sätt som inte hänförs till den enskildes integritetsskydd, utan till skatteintäktens storlek. Skatteverket anför (s.30 och författningskommentaren till 7 §): ”Situationer där man kan tänka sig att intresset för skydd av den personliga integriteten väger tyngre än intresset av att t.ex. kunna fatta ett korrekt beskattningsbeslut kan vara om det rör sig om låga belopp eller att konsekvenserna om uppgifterna inte lämnas av någon annan anledning får bedömas som ringa.” Vidare exemplifieras situationer där utlämnande inte ska ske med användning av tvångsåtgärder, bevissäkring och betalningssäkring, och liknande situationer där det skulle finnas ”risk att åtgärderna inte kan genomföras med avsedd verkan” om uppgifterna skulle lämnas ut (s. 35 och författningskommentaren till 7 §).

Det skydd för den personliga integriteten som kan innefattas i rekvisitet *övervägande skäl* definieras i författningskommentaren till 8 § genom ett uppenbart cirkelresonemang: ”Exempel på när skyddet för den personliga integriteten kan väga tyngre än intresset av att kunna förebygga, förhindra och upptäcka brottslighet av viss omfattning och karaktär kan vara när den potentiella skadan till följd av utlämnande av uppgifter är större än den förväntade nyttan av att lämna ut uppgifterna.” Denna definition introducerar i själva verket ett nytt

rekvisit, *den potentiella skadan*, för vilken det inte anges några bedömningskriterier. Det är inte acceptabelt ur rättssäkerhetssynpunkt att den enskildes sekretesskydd görs avhängigt enskilda handläggares skönmässiga bedömning från fall till fall.

Europarättsliga aspekter

Den i artikel 6.2 Europakonventionen fastslagna oskyldighetspresumtionen har inte beaktats i tillräcklig grad i promemorian, särskilt när det gäller förslaget som avser att öka möjligheten till uppgiftsutlämnande från den brottsbekämpande verksamheten till andra verksamhetsgrenar vid Skatteverket. Att uppgifter om en enskild kan överföras från den brottsbekämpande verksamheten till annan verksamhet vid Skatteverket utan att någon föregående kommunikation skett med den som uppgifterna angår och innan den enskilde fått möjlighet att yttra sig över uppgifterna vore ett avsteg från oskyldighetspresumtionen.

Användning av uppgifter som överförs från Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet till verkets beskattningsverksamhet riskerar därmed att leda till att en person, genom sina skyldigheter i skatteprocessen, tvingas tillhandahålla uppgifter som är belastande i skattebrottsprocessen på ett sätt som strider mot den enskildes rätt att inte behöva belasta sig själv avseende misstanke om brott. (Se vidare aspekter av detta i remissvar från Sveriges Advokatsamfund, 5 mars 2018.)

Sammantaget anser Företagarna att den föreliggande promemorian är behäftad med sådana brister att den inte kan ligga till grund för lagstiftningsförslag, och vi avstyrker förslagen i helhet.

Patrick Krassén
Skattepolitisk expert
Företagarna

Patrik Nilsson
Samhällspolitisk chef
Företagarna